

Şükrün ölçüsü nedir?

Şükrün mikyâsı kanaattir ve iktisattır ve rızadır ve memnuniyettir.

Şükürsüzlüğün mizanı hırstır ve israftır, hürmetsizliktir, haram-helâl demeyip rast geleni yemekdir.

Şimdi, görüyoruz ki, herşey nasıl ki rızkın etrafında toplanmış, ona bakıyor. Öyle de, rızık dahi, bütün envâıyla, mânen ve maddeten, hâlen ve kalen şükürle kaimdir, şükürle oluyor, şükürü yetiştiriyor, şükürü gösteriyor. Çünkü, rızka iştah ve iştiyak, bir nevî şükür-ü fitrîdir. Ve telezzüz ve zevk dahi gayr-ı suurî bir şükürdür ki, bütün hayvânatta bu şükür vardır. Yalnız insan, dalâlet ve küfürle o fitrî şükürün mahiyetini değiştiriyor, şükürden şirke giriyor.

Hem rızık olan nimetlerde gayet güzel, süslü sûretler, gayet güzel kokular, gayet güzel tatmaklar şükürün dâvetçileridir; zîhayatı şevke dâvet eder ve şevkle bir nevî istihsan ve ihtirama sevk eder, bir şükür-ü mânevî ettirir. Ve zîşuurun nazarını dikkate celb eder, istihsana tergib eder. Nimetleri ihtirama onu teşvik eder; onunla kalen ve filen şükre irşad eder ve şükrettirir. Ve şükür içinde en âli ve tatlı lezzeti ve zevki ona tattırır. Yani, gösterir ki, şu lezzetli rızık ve nimet, kısa ve muvakkat bir lezzet-i zâhiriyesiyle beraber, daimî, hakikî, hadsiz bir lezzeti ve zevki taşıyan iltifat-ı Rahmânîyi şükürle kazandırır. Yani, rahmet hazinelerinin Mâlik-i Kerîminin hadsiz lezzetli olan iltifatını düşündürüp, şu dünyada dahi Cennetin bâki bir zevkini mânen tattırır. İşte rızık, şükür vasıtasıyla o kadar kıymetli ve zengin bir hazine-i câmia olduğu hâlde, şükürsüzlükle nihayet derecede sukut eder.

Altıncı Sözde beyan edildiği gibi, lisandaki kuvve-i zâika, Cenâb-ı Hak hesabına, yani mânevî vazife-i şükranîye ile rızka müteveccih olduğu vakit, o dildeki kuvve-i zâika, rahmet-i bînihaye-i İlâhiyenin hadsiz matbahlarına şâkir bir müfettiş, hâmid bir nâzır-ı âlikadr hükmündedir. Eğer nefis hesabına olsa, yani rızkı in'âm edenin şükürünü düşünmeyerek müteveccih olsa, o dildeki kuvve-i zâika, bir nâzır-ı âlikadr makamından, batn fabrikasının yasakçısı ve mide tavlasının bir kapıcısı derecesine sukut eder.

Nasıl rızkın şu hizmetkârı şükürsüzlükle bu dereceye sukut eder. Öyle de, rızkın mahiyeti ve sair hademeleri dahi sukut ediyorlar. En yüksek makamdan en ednâ makama inerler. Kâinat Hâlıkının hikmetine zıt ve muhâlif bir vaziyete düşerler.

Şükürün mikyâsı kanaattir ve iktisattır ve rızadır ve memnuniyettir. Şükürsüzlüğün mizanı hırstır ve israftır, hürmetsizliktir, haram-helâl demeyip rast geleni yemektir.

Evet, hırs, şükürsüzlük olduğu gibi, hem sebab-i mahrumiyettir, hem vasıta-i zillettir. Hattâ, hayat-ı içtimaîyeye sahip olan mübarek karınca dahi, güya hırs vasıtasıyla ayaklar altında kalmış, ezilir. Çünkü, kanaat etmeyip, senede birkaç tane buğday kâfi gelirken, elinden gelse binler taneyi toplar. Güya mübarek arı, kanaatinden dolayı başlar üstünde uçar. Kanaat ettiğinden, balı insanlara emr-i İlâhî ile ihsan eder, yedirir.

Evet, Zât-ı Akdesin alem-i zâtîsi ve en âzamî ismi olan lâfzullahtan sonra en âzam ismi olan Rahmân, rızka bakar. Ve rızıktaki şükürle ona yetişilir. Hem Rahmân'ın en zâhir mânâsı, Rezzaktır.

Mektûbât, 28. Mektub,

5. Risale (Şükür Risalesi), s. 610

LÛGATÇE:

şükür-ü fitrî: Yaratılıştan gelen şükür duygusu.

istihsan: Beğenme, güzel görme.

zîşuur: Şuur sahibi.

tergib: Rağbetlendirme, isteklendirme, şevklendirme.

kuvve-i zâika: Tat alma duygusu.

matbah: Mutfak.

nâzır-ı âlikadr: Bakarken yüksek kıymetleri gören.

hâmid: Hamd eden, şükreden.

in'âm: Nimet verme.

batn: Mide.